

Nr 141.

Af herr **Ingvarsson**, med förslag till visst stadgande rörande tiden för rak- och friserinrättnings öppenhållande.

I de flesta länder har under de senare årtiondena frågan om lagstadgad begränsning af arbetstiden för i olika näringar anställda arbetare trängts allt mera i förgrunden bland sociala spörsmål. Jämte åtgärder för förkortning af den dagliga arbetstiden har man därvid särskildt tagit sikte på behovet af en verklig hvilodag i veckan, hvartill gifvetvis söndagen ansetts lämpligast, och i flera länder har denna dag allt arbete, utom i nödfall, förbjudits.

I vårt land återstår i detta afseende ganska mycket att önska. På flera områden, där nu söndagsarbete får utföras, skulle ett förbud härför utan olägenhet kunna utfärdas.

I synnerligen hög grad gäller detta barberare- och frisöryrket. Den dagliga arbetstiden inom detta yrke är ganska lång — 10 à 12 timmar — och för flertalet biträden ställer den sig så, att de knappast ha någon tid öfver till sitt eget förfogande. Då de dessutom få arbeta ut på eftermiddagen söndagar och flertalet helgdagar och hinder i lag icke möter för att arbetet kan utsträckas till hela söndagen, och därtill kommer att deras arbete utföres i lokaler, som ofta i mycket ringa grad motsvara hygieniska fordringar, är det uppenbart att deras hälsa röner en menlig inverkan.

Något verkligt behof af söndagsarbete inom detta yrke torde heller icke föreligga sedan barberare- och frisöryrket i allmänhet skilts från sitt ursprung, fältskärsyrket. För detta senare utfärdade Kungl. Maj:t den 18 januari 1861 en särskild ordning — samtidigt som den förut gällande, för badarne i riket den 19 december 1807, utfärdade ordningen upphäfdes — i hvars första paragraf »de förrättningar, som tillhöra fältskärsyrket» uppräknades, och bland dessa nämndes då äfven barberare. I

denna ordnings femte paragraf stadgas, att fältskärmästare »eller med behörighetsbevis försedd kvinna», som vill »hålla öppen fältskärsstuga», vare pliktig att antingen där själf vara tillstädes eller tillse, att ständigt finnes närvarande pålitlig lärling eller ämnesvan, för att allmänheten betjäna». Häraf framgår att det ålag dylik yrkesutöfvare att »ständigt» hålla öppet, således äfven å söndag.

Den 25 mars 1891 utfärdade Kungl. Maj:t en förordning enligt hvilken fältskärer icke längre skulle aflägga den ed, som förut affordrats dem för yrkets utöfvande, och den 5 juni 1896 bestämdes i en ny kungl. förordning att fältskär icke längre kunde vinna rättighet att utöfva läkare- eller tandläkareförrättningar, med mindre han erhållit behörighet därtill i den för läkare- och tandläkarekonsten stadgade ordning.

Beträffande sina öfriga yrkesuppgifter, bland hvilka rakning och frisering nu blifvit de väsentligaste, förklarades »hinder icke möta för sådan yrkesverksamhets utöfvande under enahanda villkor, som för rätt till idkande af näringsyrke i allmänhet äro stadgade.»

Vid sidan af fältskärsstugorna, som nu förlorat sitt monopol å rakning, uppstod det nu en mängd barberarestugor, som intet annat hade gemensamt med de gamla fältskärsstugorna än rakningen.

För den gamla bestämmelsen att »ständigt» hålla öppet, framför allt för att betjäna allmänheten med läkarevård och dylikt, fanns sålunda icke längre något berättigande.

Fast mera hänföres nu enligt slutorden i ofvannämnda kungl. kungörelse af den 5 juni 1896, fältskärsyrket till vanligt »näringsyrke», och faller sålunda under strafflagens kap. 7, § 3, enligt hvilken »arbete, som uppskof tåla kan, utan att det sker till egen eller annans nödtorft», icke får utföras på sön- och helgdagar från kl. 6 f. m. till kl. 9 e. m.

Men fältskärer och barberare fortsatte det oaktadt att utöfva sin näring på sön- och helgdagar, och, ehuru den ursprungliga anledningen till öppethållandet å dessa dagar längesedan försvunnit, fortgår det alltjämt och numera med laga rätt enligt ett kungligt prejudikat af den 18 oktober 1901.

I åtskilliga länder har krafvet på en hel hvilodag hvarje vecka för barberare- och frisörbiträden vunnit en tillfredsställande lösning. Så är förhållandet i Frankrike genom den allmänna hvilodags-lagen, i Schweiz genom beslut i flera kantoner, m. fl. länder. Af de nordiska länderna intar Finland i detta afseende ett framskjutet rum, enär söndagsstängningen där, för här berörda yrke, allmänt genomförts på frivillighetens väg för öfver 15 år sedan. I Norge antog Stortinget 1897 en lag enligt hvilken barberare- och frisörstugorna »skola hållas stängda under tiden från klockan

12 natten före sön- och helgdagar till den påföljande hvardagsmorgonen klockan 7». Inträffar två eller tre helgdagar i följd, stadgas, att man får hålla öppet »den andra af dessa intill klockan 10 f. m.» Öfverträddelse af dessa bestämmelser straffas med böter. I vårt land har förslag om lagstiftning i ämnet åtskilliga gånger varit å bane. Sålunda beslutade 1888 års kyrkomöte en skrifvelse till Kungl. Maj:t angående största möjliga inskränkning af allt söndagsarbete, och vid riksdagen 1900 motionerade herr J. G. Hazén i samma syfte. 1905 motionerade herrar G. M. Sandin och M. Mattsson i Riksdagen om skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning. Andra kammarens andra tillfälliga utskott yrkade bifall härtill, men kammaren afslog yrkandet med 116 röster mot 81.

Vid 1910 års riksdag väckte herr Lindhagen m. fl. ånyo motion i ämnet, och denna tillstyrktes af lagutskottet samt bifölls af båda kamrarna. Sålunda befinner sig nu förslaget om allmän inskränkning af söndagsarbete hos Kungl. Maj:t för utredning.

Något hinder för särskild lagstiftning beträffande barberare- och frisör-yrkets söndagsstängning torde emellertid icke härigenom förefinnas. För detta yrke synes såväl behovet som möjligheten af en dylik lagstiftning ligga fullt klar. För detta yrke i sin ursprungliga omfattning ha särskilda förordningar utfärdats, och i vårt broderland Norge är, som förut nämnts, en särskild lag härom nu gällande.

I vårt land torde bortåt 3000 personer vara sysselsatta som barberare och frisörer, och af dessa äro troligen omkring 1000 biträden, bland hvilka sedan länge pågått ett energiskt arbete för erhållande af söndagshvila. Såväl vid löneunderhandlingar med mästarne som på sina kongresser ha de framhäft detta kraf, och af allt att döma delas deras uppfattning af ett mycket stort antal mästare. Som exempel härpå kan nämnas, att mästarne i Stockholm 1906 beslutade införa söndagsstängning under sommarmånaderna, men beslutet upphäfdes inom kort, enär det visade sig att fullständig enighet i saken icke kunde uppnås, och utan denna enighet kan aldrig ett dylikt, frivilligt beslut upprätthållas. Att man därför äfven från mästarne sida väntar sig lagstiftningens ingripande framgår af paragraf 2 i det arbetsaftal som den 9 juni 1910 träffades mellan mästare och biträden i Stockholm. Det heter nämligen däri: »Biträde skall hvarje vecka, med undantag för dem i hvilka helgdag infaller, å en söckendag, som genom öfverenskommelse bestämmes, åtnjuta ledighet från klockan 3 e. m.

Denna förman bortfaller dock, därest och i den mån hel söndagsstängning genomföres; men skall i sådant fall i stället lämnas biträde två

timmars ledighet på öfverenskommen tid af en af veckans söckendagar.»

Detta aftal utlöper den 1 juni 1913, och man finner således att söndagsstängningen är väntad. Att den äfven är lifligt önskad framgår af det förut sagda.

Någon olägenhet af en lagstadgad söndagsstängning är näppeligen att motse. Belysande härutinnan är ett yttrande af redaktören för den norska Barberare- och Frisörmästaretidningen. På från den svenska biträdesföreningen framställda frågor svarar han i en här i landet senare publicerad skrifvelse, i hvilken det heter, att den norska biträdesföreningen först tagit initiativ i saken, att senare biträden och mästare gemensamt vändt sig till Stortinget, som då antog ofvan anförda lag. Lagen har, meddelar han vidare, medfört uteslutande goda verkningar såväl i fackligt som ekonomiskt afseende. Första tiden märktes ekonomisk nedgång å de rakstugor som öfvervägande besöktes af arbetareklassen, men kunderna blefvo snart vana vid den nya ordningen, hvarigenom nackdelarne öfvervunnos, och nu äro alla fullt tillfredsställda därmed. Mästarne önska för ingen del återgå till söndagsarbetet, och på biträdena anses det att lagen verkat höjande och framkallat ökad arbetslust.

I vårt land anse yrkets utöfvare att knappast 1000 personer ha verkligt behof af att besöka rakstugorna på sön- och helgdag, och att för deras skull en kår på bortåt 3,000 personer skall nödgas arbeta en afsevärd del af hvilodagarna är dock en orimlighet, så mycket mera som de dagliga kunderna, här som i andra länder, säkerligen måste medgifva att rakning och frisering hör till de arbeten, »som uppskof tåla kan» till dagen efter. Att det går för sig äfven i vårt land, har man äfven bevis på, t. ex. från Arboga, där söndagsstängningen är allmänt genomförd, samt från flera andra städer, tillsammans berörande omkring fjärdedelen af yrkets utöfvare, där söndagsstängning förekommer från två till fyra månader hvarje sommar.

Något verkligt skäl för att längre uppskjuta denna för en stor medborgargrupp ytterst viktiga fråga förefinnes sålunda icke, hvarför jag tillåter mig att, med stöd af hvad ofvan anförts, föreslå det Riksdagen ville besluta:

att rak- och friserinrättningar skola hållas stängda under tiden från kl. 12 natten före sön- och helgdag till följande hvardagsmorgon. kl. 7.

att då två eller tre helgdagar följa på hvarandra rak- och friserinrättningarne må hållas öppna den andra af dessa dagar intill kl. 12 middagen samt

att öfverträdelse af dessa bestämmelser straffas enligt strafflagens kap. 7, § 3.

I händelse af bifall härtill hemställes vördsamt att vederbörande utskott ville vidtaga erforderliga redaktionella ändringar.

Stockholm den 26 januari 1912.

J. A. Ingvarsson.

Nr 142.

Af herr **Carlsson** i Frosterud, *om upphäfvande af stadgandet i 6 §, 3 mom. i förordningen angående försäljning af vin och öl.*

I motion nr 83 vid 1910 års riksdag anförde jag:

Bland de förslag, som på sin tid af kommittén för revision af gällande stadganden angående försäljning af vin och maldrycker i dess utlåtande af 23 maj 1900 framlades, har knappast något varit mera omtvistadt än det, som sedan inflöt i kungl. förordningen angående försäljning af vin och öl den 5 juni 1905 § 6, mom. 3, hvilket lyder: »Mottager någon i sitt hem emot betalning gäster till bespisning vid slutet bord, må han, därest aftal om bespisning träffats för en tid af minst en vecka, utan särskildt tillstånd till gästerna vid deras måltider utskänka öl.»

Kommitterade själfva sade sig icke ha blundat för den fara, som kunde ligga i missbruk af en dylik, en hvar som har eget hem tillerkänd, utskänkingsrätt; men kommittéerade trodde sig ha uppställt tillräckliga garantier mot sådana missbruk »genom den snäfva begränsning af rättigheten som stadgats, samt genom den konungens befallningshafvande tillerkända